

ПОЧАТКОВА ОСВІТА. ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

УДК 37.091.2:373:2:796

Наталія МАЛІНОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології
(дошкільної та корекційної)
імені професора Т. Поніманської
Рівненського державного гуманітарного університету

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИКУ РОБОТИ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті обґрунтовується необхідність оволодіння майбутніми вихователями знаннями про технології збереження, зміцнення й відновлення здоров'я дошкільників. Висвітлюються особливості професійної підготовки студентів до застосування у практичній діяльності здоров'язбережувальних технологій.

Ключові слова: здоров'язбережувальні технології, професійна підготовка, здоров'язбережувальний світогляд, упровадження.

В статті обосновывается необходимость овладения будущими воспитателями знаниями о технологиях сохранения, укрепления и восстановления здоровья дошкольников. Освещены особенности подготовки студентов к использованию в практической деятельности здоровьесберегательных технологий.

Ключевые слова: здоровьесберегательные технологии, профессиональная подготовка, здоровьесберегательное мировоззрение, внедрение.

The necessity of enriching, deepening and expansion of knowledge of future teachers in technologies for saving, improvement and recovery of the preschool children's health has been substantiated in the Article. The peculiarities of professional training of students for implementation of health technologies in professional activities have been characterized.

Key words: health saving technologies, professional training, health saving world-view, expansion.

Постановка проблеми. В умовах модернізації національної дошкільної освіти особливої уваги набуває проблема якісної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до здоров'язбережувальної професійної діяльності. Оновлення

змісту освіти, орієнтація на новий тип педагогічного мислення, формування в молодого покоління здоров'язбережувального світогляду повинні позначатися на професійних і особистих якостях майбутнього вихователя [1].

Сучасний вихователь дошкільного навчального закладу розглядається як професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, інноваціях, володіє різними технологіями розвитку, навчання та виховання дітей, здатний не лише проектувати та реалізовувати методики збереження та зміцнення здоров'я, а й упроваджувати їх у педагогічну діяльність завдяки сучасним освітнім технологіям.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури щодо професійної підготовки фахівців у ВНЗ свідчить, що означена проблема розглядається науковцями з різних точок зору, а саме: формування особистості педагога, його фахової компетентності (Г. Беленька, К. Волинець, Н. Грама, І. Дичківська, Л. Зданевич, Н. Лисенко, Н. Нічкало, Л. Пісоцька, З. Плохій, Т. Поніманська та ін.); підготовка студентів до фізичного виховання дошкільників (О. Богініч, Е. Вільчковський, Н. Денисенко, О. Курок, З. Нестерова, С. Петренко, Л. Рижова та ін.); формування професійної готовності майбутніх вихователів до здійснення фізичного виховання дошкільників на засадах народних традицій (Н. Левінець).

Обґрунтуванням необхідності впровадження здоров'язбережувальних технологій у педагогічний процес дошкільних навчальних закладів займаються О. Аксьонова, Т. Андрущенко, О. Богініч, Е. Бондаренко, Г. Григоренко, Н. Денисенко, О. Дубогай, М. Сфименко, В. Сфрємова, Ю. Коваленко, Н. Маковецька, В. Нестеренко, А. Чаговець та ін.

Л. Гаращенко під поняттям «здоров'язбережувальна технологія» розуміє послідовну цілеспрямовану систему взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, що включає науково обґрунтовані форми, методи, способи формування і збереження здоров'я, сукупність психолого-педагогічних методів і прийомів роботи з дітьми, підходів до реалізації проблем, пов'язаних із оздоровленням, і спрямована на створення умов для збереження і зміцнення здоров'я, а також усвідомлення педагогом цінності власного здоров'я та здоров'я вихованців [7, с. 124].

Аналіз сучасної практики підготовки фахівців дошкільного профілю свідчить, що у них недостатньо сформований необхідний набір професійних компетенцій для реалізації у професійній діяльності методик збереження і зміцнення здоров'я дітей [4; 5].

Мета статті – проаналізувати особливості процесу професійної підготовки майбутніх вихователів до впровадження здоров'язбережувальних технологій у практику роботи дошкільних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Навчальний курс «Теорія і методика фізичного виховання та валеологічної освіти» у циклі дисциплін методичного спрямування посідає вагоме місце і викладається студентам дошкільного фаху університету на третьому курсі. Передбачається, що до цього часу вони вже засвоїли зміст таких дисциплін, як «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Основи наукових досліджень», «Дитяча психологія». Мета означеного курсу – забезпечити кваліфікаційну компетентність майбутніх вихователів у галузі фізичного виховання та оздоровлення дітей раннього і дошкільного віку, сприяти формуванню в студентів світоглядних позицій щодо власної відповідальності за збереження і зміцнення здоров'я дітей.

У ході вивчення навчального курсу студенти ознайомлюються зі здоров'язбережувальними технологіями, які використовуються в сучасних дошкільних навчальних закладах, у них формується стійка позитивна мотивація до їх застосування у практичній діяльності.

Крім того, особливу увагу студентів звертаємо на те, що вибір будь-якої здоров'язбережувальної технології (дихальна гімнастика, пальчикова гімнастика, точковий масаж, масаж вušних раковин, фітболгімнастика, вправи для очей, прийоми фітотерапії, елементи психогімнастики, вправи з релаксації тощо) має бути не формальним, аби урізноманітнити планування освітньо-виховного процесу, а вираженням, продуманим входженням у загальну систему роботи.

Важливим аспектом реалізації здоров'язбережувальних технологій є знання педагогами факторів, що впливають на здоров'я, а також факторів ризику здоров'я та їх урахування з метою створення системи управління здоров'ям вихованців. У зв'язку з цим особливу увагу студентів звертаємо на актуалізацію проблеми діагностики та програмування стану здоров'я і фізичного розвитку дітей, адже лише на основі результатів діагностики повинні визначатися завдання, зміст, методи оздоровлення дітей.

Ефективними способами активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів на лекціях є використання експрес-опитування, дискусій та коротких тематичних бесід. Завдяки такій співпраці виявляються сильні та слабкі сторони кожного студента, їх уміння невимушено спілкуватися, висловлювати власні думки. Важливою формою самостійної, творчої роботи студентів є семінарські та практичні заняття, покликані поглибити та розширити знання

студентів, отримані у ході лекційних занять, оволодіння практичними вміннями та навичками фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками.

Найбільш ефективними формами та методами фахової підготовки студентів є ті, що забезпечують їх активну діяльність, зокрема дискусії, колективне обговорення проблем, ділові ігри, розігрування ситуацій у ролях, педагогічні брейн-ринги; проблемно-пошукові інтерактивні методи: моделювання ситуації, обговорення в малих групах, робота в парах, мозковий штурм, коло ідей; творчі вправи та завдання, педагогічні ігри, розробка конспектів нетрадиційних занять із фізичної культури та ін.

При формуванні індивідуальних завдань для студентів ураховуємо те, що здоров'язбережувальні технології, які представлені в публікаціях науковців і практиків, не завжди в повному обсязі відображаються у підручниках, призначених для студентів означеного профілю. Зважаючи на це, пропонуємо студентам такі індивідуальні завдання:

- захистити педагогічний проект на тему «Нетрадиційні методи оздоровлення дітей дошкільного віку»;
  - розробити програму семінару на тему «Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні дошкільників»;
  - укласти методичні рекомендації для вихователів щодо проведення міні-занять (сеансів) кольоротерапії із дітьми дошкільного віку;
  - розробити програму семінару-практикуму оздоровчого спрямування «Здоровим будеш – про хворобу забудеш»;
  - розробити консультацію для батьків «Казкотерапія як засіб оздоровлення дітей»;
  - самостійно підібрати літературу та підготувати реферат на одну із тем: «Використання здоров'язбережувальних технологій із дошкільниками в умовах родинного виховання», «Масаж як ефективний метод оздоровлення дітей», «Використання дихальної гімнастики у коригувальній та оздоровчій роботі з дітьми», «Застосування елементів глинотерапії у роботі з дошкільниками»;
  - скласти блок-схему «Оздоровчі технології – в освітній процес» [2];
  - підготувати матеріали щодо використання нестандартного фізкультурно-оздоровчого обладнання;
  - скласти орієнтований план роботи творчої групи «Зростають малята – вправні здоров'ята»;
  - розробити рекомендації щодо організації та проведення оздоровчої прогулянки;
  - створити модель організації фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі.
- На нашу думку, в ході підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів обов'язково слід упровадити спецкурс «Здоров'язбережувальні технології у дошкільному навчальному закладі», завдяки якому студенти ознайомлюватимуться з різними аспектами означеної проблеми з позицій сучасної науки та передового педагогічного досвіду. Метою такого спецкурсу є підготовка студентів до роботи з формування здоров'я дітей дошкільного віку, його охорони, зміцнення та реабілітації [6].
- Важливою умовою застосування здоров'язбережувальних технологій є культура здоров'я самих педагогів. Культуру здоров'я як систему знань, ціннісних установок, емоційно-вольового досвіду педагога і його готовності до здоров'язбережувальної діяльності покладено в основу вдосконалення здоров'я, використання ефективних засобів здоров'язбереження [2; 3].

Однак педагоги недостатньо усвідомлюють цінність власного здоров'я і здоров'я своїх вихованців. У ході професійної підготовки в університеті майбутні фахівці повинні оволодіти засобами і методами збереження здоров'я, аби у майбутній педагогічній діяльності навчити дітей елементарних прийомів здоров'язбереження у повсякденному житті, виховати повагу до власного здоров'я, бажання його зміцнювати.

Виходячи з вищезначеного, до системи особистісних якостей майбутнього вихователя, який забезпечуватиме ефективність упровадження здоров'язбережувальних технологій у практику роботи дошкільного навчального закладу, варто віднести: креативність, самостійність, відповідальність, організаторські та комунікативні здібності, доброзичливість, самоповагу, активність, цілеспрямованість, ціннісне ставлення до навчання [7].

Висновки. Таким чином, упровадження здоров'язбережувальних технологій сприяє формуванню усвідомленого, ціннісного ставлення студентів до навчання, стійкому інтересу до освітнього процесу, потреби використовувати набуті знання, вміння та навички у майбутній професійній діяльності, спрямованій на виховання в дітей здорового способу життя і безпеки життєдіяльності.

Перспективи подальших наукових пошуків пов'язуємо із вивченням особливостей упровадження здоров'язбережувальних технологій як засобу активізації пізнавальної діяльності студентів у контексті вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія / Г. В. Беленька. – К. : Світоч, 2006. – 304 с.
2. Денисенко Н. Освітній процес має бути здоров'язбережувальним / Н. Денисенко // Дошкільне виховання. – 2007. – № 7. – С. 8–10.
3. Ковалько В. Здоров'єсберегаючі технології в початковій школі / В. Ковалько // Валеологія. – 2008. – № 3 – С. 11–14.
4. Курок О. І. Особливості підготовки фахівців із фізичного виховання для дошкільних закладів / О. І. Курок., О. М. Шовкопляс // Фізичне виховання, спорт, культура, здоров'я в сучасному суспільстві : зб. пр. – Луцьк, 2008. – Т. 1. – С. 200–203.
5. Маковецька І. В. Професійний розвиток фахівців дошкільних навчальних закладів у сфері освітньо-оздоровлювальної діяльності : монографія / І. В. Маковецька. – Запоріжжя : ЗНУ, 2010. – 484 с.
6. Маліновська Н. В. Оздоровчі технології та діагностичні методики фізичного розвитку дітей : програма навчального курсу / Н. В. Маліновська. – Кременець : Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут імені Т. Г. Шевченка, 2009. – 12 с.
7. Онищенко Н. П. Здоров'язбережувальні технології у системі підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності / Н. П. Онищенко, О. Р. Лиховид // Молодий вчений. – 2016. – № 9 (вересень). – С. 124–125.

Дата надходження до редакції: 27.04.2017 р.

УДК 378.147:373.3.011.3 - 051

Зоя ШЕВЦІВ,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки початкової освіти

Рівненського державного гуманітарного університету

ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті розглянуто педагогічну систему професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу. Розкрито сутність понять «інклюзивне середовище» і «педагогічна система». Визначено зміст, форми, методи і технології формування соціально-педагогічної компетентності в системі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі.

Ключові слова: педагогічна система, інклюзивне середовище, професійна підготовка, соціально-педагогічна компетентність, майбутні вчителі початкової школи інклюзивного навчання.

В статті рассмотрена педагогическая система профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы к работе в инклюзивной среде общеобразовательного учебного заведения. Раскрыта сущность понятий «инклюзивная среда» и «педагогическая система». Определены содержание, формы, методы и технологии формирования социально-педагогической компетентности в системе профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы к работе в инклюзивной среде.

Ключевые слова: педагогическая система, инклюзивная среда, профессиональная подготовка, социально-педагогическая компетентность, будущие учителя начальной школы инклюзивного обучения.